

dr Ewelina Konieczna
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie
Instytut Nauk o Edukacji, Zakład Edukacji Kulturalnej
e-mail: e.konieczna@kek.edu.pl

AUTOREFERAT

I. Imię i nazwisko:

Ewelina Konieczna

II. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

1987 - magister kulturoznawstwa, specjalność filmoznawcza; Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego, tytuł uzyskany na podstawie pracy *Określenie sytuacji egzystencjalnej na przykładzie wybranych filmów Krzysztofa Zanussiego*.

2002 - doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa; stopień naukowy nadany przez Radę Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego na podstawie rozprawy *Baśń w literaturze i w filmie. Rola baśni filmowej w edukacji filmowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym*.

III. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

Od 01.10. 1999 do 30.11.2002 – praca na stanowisku asystenta; od 01.12.2002 do 30.09.2015 – praca na stanowisku adiunkta naukowo-dydaktycznego; od 01.10.2015 do dzisiaj – praca na stanowisku starszego wykładowcy w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji (Instytut Nauk o Edukacji, Zakład Edukacji Kulturalnej) Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z siedzibą w Cieszynie.

IV. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.)

Ewelina Konieczna (2016) *Seniorzy i film. Aktywizacja i integracja społeczna osób starszych przez uczestnictwo w kulturze filmowej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, s.311.

Celem badawczym pracy *Seniorzy i film. Aktywizacja i integracja społeczna osób starszych przez uczestnictwo w kulturze filmowej* było zdobycie wiedzy o uwarunkowaniach uczestnictwa osób starszych w kulturze filmowej oraz poznanie, na podstawie doświadczeń badanych osób, roli kultury filmowej w aktywizacji i integracji społecznej osób starszych. Interesowało mnie jak uczestnictwo w kulturze filmowej wspomaga aktywność oraz integrację społeczną seniorów w kontekście ich rozwoju. Główną tezę pracy stanowiło założenie, że uczestnictwo w kulturze filmowej sprzyja aktywizacji oraz integracji społecznej osób starszych, a także wspiera ich rozwój oraz pomyślne starzenie. Interesowało mnie w jakim stopniu korzystanie z oferty kulturalnej poprawia jakość życia osób starszych i pozwala zapobiec samotności, izolacji społecznej oraz ułatwia adaptację do starości.

Starość stała się dzisiaj przedmiotem zainteresowania wielu nauk m.in. medycyny, biologii, filozofii, historii, psychologii, socjologii, pedagogiki, a zwłaszcza jej szczegółowych dyscyplin – andragogiki i geragogiki. Badania nad starością i rozwojem człowieka staroego wśród psychologów były popularne już w pierwszej połowie XX wieku zwłaszcza w niemieckim kręgu kulturowym. W Polsce badania diagnozujące starość zapoczątkował w latach 70. XX wieku Jerzy Piotrowski, a następnie na przełomie XX i XXI wieku powtórzył Brunon Synak. Problematyka tych badań dotyczy przede wszystkim zdrowia i sprawności osób starszych, pomocy i opieki w czasie choroby, sytuacji materialnej i mieszkaniowej, roli rodziny oraz aktywności zawodowej seniorów. We współczesnych badaniach brakuje natomiast zagadnień związanych z edukacją czy duchowością osób starszych. Celem mojej pracy badawczej była próba wypełnienia tej luki poprzez skupienie się na roli kultury filmowej w aktywizacji i integracji społecznej seniorów oraz na jej znaczeniu w adaptacji do starości. Zamierzeniem poszukiwań badawczych było również ukazanie roli filmu w edukacji do starości i przez starość. Procesy przygotowania oraz adaptacji do starości w literaturze z zakresu psychologii, gerontologii społecznej i wychowawczej, pedagogiki społecznej oraz andragogiki są traktowane jako ważne zadania rozwojowe i edukacyjne człowieka. Badacze, którzy zajmują się problemami starzenia się i starości są zgodni, że trzeba się dobrze przygotować do wieńczącego życie etapu. Zarówno pedagodzy jak i psychologowie podkreślają, że przygotowanie powinno obejmować wszystkie sfery funkcjonowania człowieka – cielesną, psychiczną i duchową. Starość, jak podkreśla Olga Czerniawska, jest przeżyciem indywidualnym, każdy człowiek doznaje jej w inny sposób, w innym czasie napotyka na trudności i bariery komplikujące jego dotychczasowe życie. Proces starzenia się człowieka zależy zarówno od czynników biologicznych, psychicznych, jak i

historycznych, ekonomicznych, społecznych oraz kulturowych. Wiek i proces starzenia w dużej mierze uwarunkowane są kulturą, a starzejący się człowiek musi nieustannie zmagać się ze zmianami kulturowymi, społecznymi oraz cywilizacyjnymi. Działania, w ramach których człowiek świadomie przekracza materialne, społeczne i symboliczne granice Józef Koziński nazywa transgresją. W pracy zwracam uwagę, że uczestnictwo w kulturze współczesnej, zwłaszcza audiowizualnej i medialnej wymaga od starszych osób właśnie transgresji i ekspansji intelektualnej. Człowiek starszy musi przekraczać fizyczne i intelektualne ograniczenia, zdobywać nowe umiejętności i wiedzę, a dzięki temu poprawić jakość swojego życia. W tym okresie życia konieczne jest dokonywanie inkluzji, polegającej na włączaniu do własnych zachowań nowych działań i kompetencji warunkowanych przez technologiczny rozwój, poszerzanie wiedzy o zmieniającym się świecie, umiejętne łączenie przeszłości z przyszłością. Zapożyczając tezę Jerome Brunera o nadrzędnej roli kultury w kształtowaniu i funkcjonowaniu ludzkiego umysłu, „kulturowe wzbogacenie” człowieka traktuję jako umożliwienie rozwinięcia tego, co już się posiada.

W mojej pracy zauważam, że w obliczu znacznego wydłużenia życia konieczne jest podjęcie określonych działań i zaproponowanie ludziom w okresie późnej dorosłości konkretnych celów. Wiele starszych osób po zakończeniu aktywności zawodowej nie bierze udziału w życiu społecznym i kulturalnym. Często jest to wynikiem postawy wycofania z aktywnego życia lub braku wiedzy i informacji na temat rozmaitych działań kierowanych do tej grupy wiekowej. Ponadto, jak podkreśla Ewa Kosowska, współczesna kultura nie proponuje osobom starszym i starym określonego programu na ten etap życia, potrzebne są odpowiednie rozwiązania systemowe i instytucjonalne, które umożliwią przygotowanie się do starości i jej akceptację.

Na potrzeby prowadzonych badań przyjąłem rozumienie uczestnictwa w kulturze za Markiem Krajewskim. Uczestnictwo w kulturze, zdaniem Krajewskiego, dotyczy każdej sytuacji, w której człowiek staje się uczestnikiem relacji ustanawiających określoną zbiorowość i odpowiedzialnych za jej trwanie i przetwarzanie. Uczestnictwo w kulturze jest zatem procesem włączania w życie społeczne pewnej zbiorowości; obarcza ponadto tę zbiorowość współodpowiedzialnością za jej specyfikę oraz potencjalne przeobrażenie. Drugim istotnym pojęciem wykorzystanym w pracy jest kultura filmowa; jej rozumienie proponuję w ujęciu Jerzego Korsaka, który eksponuje humanistyczny wymiar kultury filmowej. Tak rozumiana kultura filmowa obejmuje zjawiska związane z filmem, jego rozumieniem i przeżyciem oraz umożliwia dążenie do pełnego rozwoju człowieka, pogłębienia jego osobowości, poszerzenia kultury osobistej. Zakładam zatem, że przez

uczestnictwo w kulturze filmowej, która obejmuje również wytwory kultury popularnej (kino komercyjne, seriale telewizyjne) człowiek nabywa umiejętności interpretacji jej wytworów, ma możliwość osobistego rozwoju oraz integracji społecznej przez wspólnotowy udział w wydarzeniach filmowych. W moim przekonaniu tak pojmowane uczestnictwo w kulturze filmowej nie tylko wspomaga proces adaptacji do starości, ale warunkuje pomyślne starzenie.

Opracowanie ma charakter interdyscyplinarny i składa się z dwóch części – teoretycznej oraz badawczej. Perspektywę zarówno teoretyczną jak i empiryczną konstruuja nauki społeczne na czele z pedagogiką i jej subdyscyplinami – pedagogiką społeczną, andragogiką i gerontologią wychowawczą oraz nauki humanistyczne w oparciu o psychologię, antropologię i filmoznawstwo. Jedno z podstawowych założeń teoretycznych stanowi teoria aktywności, której orędownikami byli m.in. Robert James Havighurst, Ruth Shole Cavan, Ernest Watson Burgess, Herbert Goldhamer. Głównymi zagadnieniami teoretycznymi poruszonymi w pracy są zadania rozwojowe i edukacyjne człowieka w obliczu starości oraz rola kultury i kultury filmowej w adaptacji do tego etapu życia. Do badań, których przedmiotem były zagadnienia usytuowane na styku pedagogiki i kultury, wybrałam metodologię badań jakościowych (z wykorzystaniem studium przypadków), którą omówiłam na podstawie założeń i koncepcji wybranych badaczy (m.in. Davida Zeitlyna, Clifforda Geertza, Johna W. Creswella). Budowane na bazie hermeneutyki (rozumianej jako teoria interpretacji tekstów) ujęcie jakościowe o charakterze interpretacyjnym posłużyło do zbudowania lokalnej wiedzy na temat uwarunkowań uczestnictwa badanej grupy seniorów w kulturze filmowej oraz roli kultury filmowej w aktywizacji i integracji społecznej osób starszych.

Teren badań stanowiły miejscowości usytuowane w województwie śląskim; dobór próby badawczej (liczącej 30 osób) był celowy, a jego kryteriami było zakończenie dotychczasowej aktywności zawodowej, wiek badanych, wykształcenie, zawód wykonywany przed emeryturą i miejsce zamieszkania badanych osób. Zgodnie z założeniami badań jakościowych wybrałam przypadki, które nie znajdują się w centrum badanego zjawiska oraz nie są ani szczególnie wyjątkowe ani negatywne. Indywidualne wywiady otwarte oparłam na scenariuszu, zawierającym najważniejsze do poruszenia tematy takie jak: zainteresowania i aktywność kulturalna badanych osób, doświadczenia filmowe oraz refleksja nad ich znaczeniem w biegu życia, jak również stosunek seniorów do filmów o starzeniu się i starości. Efektem jakościowej analizy i interpretacji zgromadzonych danych było poznanie czynników, warunkujących uczestnictwo osób starszych w kulturze filmowej, roli doświadczeń filmowych w realizowaniu zadań rozwojowych i edukacyjnych, jak również

refleksja nad znaczeniem kultury filmowej we wspomaganie rozwoju oraz aktywizacji i integracji społecznej seniorów. Uzyskane wyniki badań, które miały charakter lokalny, odnoszą się wyłącznie do badanej grupy i nie są reprezentatywne dla całej społeczności senioralnej.

Na potrzeby badań przyjąłem także antropologiczny model odbioru i interpretacji filmu, którego podstawę stanowią założenia psychologii poznawczej. Antropocentryczny model interpretacji filmu wykorzystuje mechanizm integracji pojęciowej i identyfikacji, która wsparta przez emocjonalne zaangażowanie stanowi czynnik ułatwiający rozumienie i interpretację filmu. Taki model interpretacji filmu koresponduje z koncepcją antropologa Edgara Morina, dotyczącą projekcji-identyfikacji i uczestnictwa uczuciowego w spektaklu filmowym. Koncepcję antropologicznego modelu interpretacji i odbioru filmu wykorzystałam do omówienia wybranych filmów fabularnych i dokumentalnych, mówiących o problemach osób starszych, których treść może przyczynić się do aktywizacji seniorów oraz wspierać proces przystosowywania się do starości i jej pomyślnie doświadczanie. Rozważania podjęte w książce kończę omówieniem przykładów, możliwości oraz perspektyw działań aktywizujących i integrujących seniorów w ramach uczestnictwa w kulturze filmowej. W pracy traktuję partycypację w kulturze filmowej jako popularną i nieskomplikowaną formę kontaktu z dobrami i wartościami dostępnymi niezależnie od ograniczeń wiekowych, materialnych czy zdrowotnych, która zaspokaja wiele potrzeb i pozwala na budowanie więzi społecznych.

Na podstawie analizy wyników badań wnioskuję, że aktywne uczestnictwo w kulturze, w tym również kulturze filmowej, wspomaga proces pozytywnego starzenia się, pomaga w odnajdywaniu sensu starszego wieku, jak również przyczynia się do wspierania osobistego rozwoju i pielęgnowania międzyludzkich relacji. Jak wynika z moich badań, najbardziej aktywnymi uczestnikami kultury i kultury filmowej w badanej grupie są emerytowane nauczycielki, mieszkanki średnich i dużych miast, korzystające z internetu. Są to osoby, które przywiązują wagę do kontaktów społecznych, dbają o swój rozwój osobisty i samodzielnie poszukują informacji (również w internecie) na temat możliwych form uczestnictwa w kulturze. Ich aktywność kulturalno-społeczna jest kontynuacją tej z okresu przedemerytalnego. Pozostałe seniorki i seniorzy również mają zainteresowania i potrzeby kulturalne, które realizują czytając książki i prasę, słuchając muzyki, oglądając telewizję. Część badanych nie ma jednak świadomości istnienia inicjatyw oraz działań kulturalnych i społecznych, w których mogliby partycypować. Przyczyną jest niedostateczny dostęp do informacji, brak osobistego zainteresowania, ale także zainteresowania środowiska sytuacją

osób starszych. Analiza treści uzyskanych narracji wykazała, że aktywność w obszarze kultury filmowej, której celem jest inkluzja społeczno-kulturalna seniorów nie stanowi popularnej praktyki kulturalnej badanych osób. Z tego powodu formy aktywności, takie jak udział w seansach i warsztatach filmowych dla seniorów, uczestnictwo w przeglądach filmowych i festiwalach, wymagają szerokich działań popularyzacyjnych i upowszechnieniowych skierowanych do tej grupy wiekowej. Celem projektu badawczego było także zwrócenie uwagi na społeczną obecność osób starszych oraz zainicjowanie potencjalnej zmiany w ich życiu.

Reasumując omawiana praca stanowi studium na temat aktywności osób starszych w obszarze kultury filmowej. W pracy rozwijam tezę o aktywizacji i integracji społecznej seniorów przez uczestnictwo w kulturze filmowej, wskazuję na określone działania oraz wybrane filmowe narracje, które mogą tę aktywizację wspomóc. Opracowanie może stanowić interesującą lekturę dla badaczy zainteresowanych starzeniem się i starością człowieka – pedagogów, psychologów oraz animatorów kultury i organizatorów życia kulturalnego, jak również dla seniorów, ich rodzin i opiekunów, a także dla osób realizujących projekty oparte na międzypokoleniowym działaniu.

V. Działalność naukowa

Wiodący obszar mojej aktywności naukowej stanowi pedagogiczna refleksja nad filmem i mediami, a kluczowe zagadnienia dla moich zainteresowań to recepcja filmu, edukacja filmowa oraz uczestnictwo w kulturze, w tym w kulturze filmowej. Problematykę recepcji filmu i edukacji filmowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym podjęłam w badaniach prowadzonych w ramach pracy doktorskiej, pisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Katarzyny Olbrycht (recenzentami byli prof. zw. dr hab. Janusz Plisiecki i prof. zw. dr hab. Tadeusz Miczka) zatytułowanej *Baśń w literaturze i w filmie. Rola baśni filmowej w edukacji filmowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, której osią były uwarunkowania odbioru baśni filmowej przez dzieci oraz próba określenia roli i znaczenia baśni filmowej w kulturze popularnej i w edukacji filmowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Badanie rozumienia baśni filmowych umożliwiło mi poznanie rozległości i złożoności zjawiska, a także stworzyło okazję do rozważenia teoretycznych i praktycznych zagadnień edukacji filmowej, medialnej i kulturalnej. Rozprawa doktorska została opublikowana w 2005 roku.

1) E. Konieczna (2005) *Baśń w literaturze i w filmie. Rola baśni filmowej w edukacji filmowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym*. UNIVERSITAS, Kraków, s.282.

Tezą książki było założenie, że baśń filmowa stanowi wartościowy materiał do rozpoczęcia edukacji filmowej (również kulturalnej i medialnej) dzieci w wieku wczesnoszkolnym. W pracy zwracam uwagę, że film często przetwarza wątki tradycyjnych baśni ludowych, w kinie przenika się metaforyczny świat baśni ze światem mediów, a popularna animowana baśń filmowa korzysta z dziedzictwa literackiego. Współczesne dziecko o wiele częściej ogląda filmy, niż czyta książki, od filmu rozpoczyna swoją edukację kulturalną i medialną, w filmie poszukuje rozrywki i przyjemności, ruchome obrazy kształtują jego sposób odbioru świata. Za pośrednictwem baśni dziecko zdaje sobie sprawę między innymi z nieprawdziwości oglądanych na ekranie wydarzeń, uczy się dostrzegać granice między rzeczywistością a fikcją i przygotowuje się do kontaktu z kulturą audiowizualną. Podobnie jak baśnie literackie, baśniowe utwory filmowe są często wielopoziomowe, a dziecko w zależności od swej wiedzy, doświadczenia, potrzeb emocjonalnych i rozwojowych odbiera baśń filmową świadomie lub intuicyjnie na jednym z dostępnych mu poziomów znaczeniowych.

Założeniem metodologicznym, które przyjąłem w pracy było połączenie obszarów badawczych należących do pedagogiki i filmoznawstwa. Teoria recepcji filmowej Petera Wussa (ze względu na metodologiczny eklektyzm nazwana przez badaczy kognitywną hermeneutyką) w połączeniu z metodami zaczerpniętymi z pedagogiki umożliwiła mi analizę przebiegu recepcji baśni filmowej przez dzieci w wieku 7-9 lat. Na podstawie analizy uzyskanych wyników sformułowałam następujące wnioski: recepcja baśni filmowej przez badane dzieci ma charakter zróżnicowany, zależy od rozwoju psychicznego dziecka oraz jego doświadczenia i wiedzy oraz umiejętności jej przekazywania. Różnice w rozwoju indywidualnym dzieci wpływają na ich kompetencje poznawcze w zakresie rozumienia baśni filmowej. Wyniki badań potwierdziły tezę o wpływie wielopoziomowej struktury kompozycji filmowej na odbiór baśni filmowej przez dzieci i dowiodły, że recepcję filmu ułatwia jego schematyczna kompozycja, zawierająca zespół oczekiwań oraz szereg powtórzeń i znanych motywów należących do kultury i przechowywanych w pamięci jako konwencja fabularna.

Obszarem moich naukowych zainteresowań koncentrujących się na pedagogicznej refleksji nad filmem było kino poruszające temat szkoły, edukacji i wychowania. Owocem prowadzonych badań jest monografia *Filmowe obrazy szkoły. Pomiędzy ideologią, edukacją a wychowaniem*.

1) E.Konieczna (2011) *Filmowe obrazy szkoły. Pomiędzy ideologią, edukacją a wychowaniem*, Impuls, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Kraków – Katowice, s.281.

Książka ta stanowiła podstawę do otwarcia przewodu habilitacyjnego (według „starej” procedury) w zakresie nauki o sztuce w Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej

Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jednakże nie doszło do kolokwium habilitacyjnego, bowiem Recenzenci uznali, że zarówno rozprawa habilitacyjna, jak i pozostały dorobek naukowy nie mieszczą się w dyscyplinie nauki o sztuce, natomiast, ich zdaniem, przynależą do pedagogiki. Prof. zw. dr hab. Marek Hendrykowski (Katedra Filmu, Telewizji i Nowych Mediów UAM w Poznaniu) w swej recenzji napisał: „Uważam, że zarówno warsztat badawczy, jak i zainteresowania naukowe Habilitantki zdecydowanie bardziej niż do filmoznawstwa, należą do pedagogiki, gdzie zapewne jej dotychczasowy dorobek znalazłby właściwszą ocenę i odpowiednie uznanie. (...) Lektura książki *Filmowe obrazy szkoły* prowadzi do wniosku, że zarówno jej metodologia jak i obrany kierunek refleksji badawczej przynależą do dziedziny nauk społecznych, ze szczególnym nachyleniem w stronę pedagogiki, nie zaś do filmoznawstwa i nauk o sztuce. Stąd bierze się zasadnicza wątpliwość recenzenta dotycząca trafności wyboru instytucjonalnego adresu rozpatrywanego wniosku o otwarcie przewodu” (M. Hendrykowski 2013, maszynopis recenzji dorobku naukowego, s.2).

Przedmiotem badań zawartych w opracowaniu są filmy poświęcone tematyce szkolnej, które zostały omówione w oparciu o dziedzinę nauk społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem nauk o edukacji. Specyfika filmów o szkole stanowi złożony problem, wymagający analizy tego zagadnienia w kontekście różnorodnych uwarunkowań: historycznych, kulturowych, polityczno-społecznych i pedagogicznych. Celem podjętych w książce rozważań było sprawdzenie w jaki sposób ideologia oraz obowiązujący w czasie i miejscu realizacji oraz akcji filmu system wychowania, zależny od ideologii edukacyjnych, oddziałuje na kształtowanie obrazu szkoły w wybranych filmach. Konstytutywny problem opracowania stanowiła zatem interpretacja związków pomiędzy ekranowymi przedstawieniami szkoły a ideologiami politycznymi i edukacyjnymi. Do analizy wybrałam fabularne filmy aktorskie zrealizowane w Polsce i innych krajach Europy, Stanach Zjednoczonych i Australii w latach 1931-2009. Monografia składa się z dwóch części – teoretycznej i badawczej. W pierwszej, w celu kontekstualizacji interpretowanych w drugiej części pracy filmów, omówiłam społeczne i polityczne aspekty ideologii, przedstawiłam założenia ideowe dwudziestowiecznych nurtów politycznych i ich wpływ na edukację oraz ideologiczne uwarunkowania edukacji i wychowania. W części badawczej skupiłam się na interpretacji wybranych filmów, których akcja osadzona została w przestrzeni szkolnej. Pojawiające się w kolejnych rozdziałach zagadnienia, dotyczące ideologicznego zniewolenia, przemocy symbolicznej, (będącej wyrazem opresyjności szkoły), problemów wychowania autorytarnego, adolescencji, relacji pomiędzy uczniem, nauczycielem a rodziną obecne są w większości omawianych filmów oraz wzajemnie się przenikają i uzupełniają. Do interpretacji

filmów wykorzystałam założenia teoretyczne wywodzące się z dziedziny nauk społecznych, w tym pedagogiki, socjologii i nauk o polityce oraz filmoznawstwa (krytyka ideologiczna). Podjęta w książce problematyka jest w polskim piśmiennictwie rzadko poruszana i niedostatecznie opracowana. Jak podkreślił recenzent – dr hab. Piotr Zwierzchowski – moja książka wypełnia tę lukę zarówno w literaturze z zakresu pedagogiki jak i filmoznawstwa.

Pedagogiczny namysł nad filmem i mediami, koncentrujący się głównie na recepcji filmu, edukacji filmowej i uczestnictwie w kulturze filmowej podjęłam w większości moich artykułów. Najważniejsze z nich opublikowałam na łamach czasopism „Kultura i Edukacja” (indeksowane w bazie ERIH nr 4/2009, nr 3/2015) oraz „Dyskursy Młodych Andragogów”(nr 16/2015, nr 17/2016 – również znajdują się na liście na ERIH)

1) E. Konieczna (1998) *Rola edukacji filmowej w złożonym procesie wychowania*, „Kultura i Edukacja” nr 1, s. 30-34.

2) E. Konieczna (2002) *Kultura dziecięcych mediów audiowizualnych*, „Kultura i Edukacja”, nr 2, s.108-114.

3) E. Konieczna (2003) *Motywy baśniowe w kinie współczesnym jako obraz kulturowej ciągłości społeczeństw*, „Kultura i Edukacja” nr 2/2003, s.37-46.

4) E. Konieczna (2004) *Od edukacji filmowej do edukacji kulturalnej – szkic o roli filmu w edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży*, „Kultura i Edukacja” nr 1/2004, s.40-47.

5) E. Konieczna, B. Dziadzia (2004) *Film jako wehikuł kultury. Uwarunkowania uczestnictwa w kulturze filmowej*, „Kultura i Edukacja” nr 2/2004, s. 42-51.

6) E. Konieczna (2004) *Kondycja kultury filmowej. Pytania o istotę kultury filmowej we współczesnym spektaklu multimedialnym*, „Kultura i Edukacja“ nr 3/ 2004, s.28-34.

7) E. Konieczna (2009) *Edukacja a ideologia. O filmowych obrazach szkoły*, „Kultura i Edukacja” nr 4 (73), s.54-67.

8) E. Konieczna (2015) *Kompetencje do odbioru filmów dokumentalnych. Na przykładzie narracji studentów pedagogiki*, „Kultura i Edukacja” nr 3 (103), s. 176-191.

Artykuł *Edukacja a ideologia. O filmowych obrazach szkoły* ukazuje przestrzeń szkoły, która służy w filmach przedstawieniu krytycznej wizji współczesności lub demaskowaniu patologii systemu społecznego, stanowiąc odzwierciedlenie społecznych niepokojów i lęków. Rozważania zawarte w artykule są próbą refleksji nad sposobami wykorzystania ideologii w wybranych filmach, których akcja rozgrywa się w szkole. Natomiast w artykule *Kompetencje do odbioru filmów dokumentalnych. Na przykładzie narracji studentów pedagogiki* przedmiot badań stanowiły polskie filmy dokumentalne zrealizowane przed rokiem 1989. Celem badań było sprawdzenie w jakim zakresie studenci

pedagogiki rozumieją to, co oglądają oraz czy potrafią interpretować, odczytywać konteksty i konwencje zawarte w niefikcyjnych przekazach medialnych. Kształcenie kompetencji audiowizualnych traktuję jako ważne zadanie współczesnej edukacji. Badania przeprowadzono w dwóch grupach składających się ze studentów pedagogiki. Pierwsza grupa (licząca 21 osób) obejrzała film Krzysztofa Kieślowskiego *Z punktu widzenia nocnego portiera*, druga (17 osób) *Ćwiczenia warsztatowe* Marcela Łozińskiego. Na podstawie analizy pisemnych narracji studentów można wywnioskować, że na kompetencje do odbioru polskich dokumentów filmowych sprzed 1989 roku składają się: umożliwiająca odczytanie kontekstów wiedza (historyczna, polityczna, społeczna) wraz ze znajomością właściwych jej pojęć, umiejętność odczytania strategii tekstowej, własne doświadczenia odbiorców, które ułatwiają odczytanie tej strategii, a także podstawowa wiedza na temat estetyki filmu i jego konwencji. Ważna jest także umiejętność poprawnego posługiwania się językiem – składnią i leksyką, narzędziami umożliwiającymi formułowanie myśli i wypowiedzi.

W artykułach opublikowanych na łamach „Dyskursów Młodych Andragogów” poruszam problem uczestnictwa w kulturze osób starszych oraz ich aktywizacji i integracji społecznej przez udział w kulturze filmowej.

1) E. Konieczna (2015) *Kino trzeciego wieku – filmy o jesieni życia w procesie przygotowania do starości*, „Dyskursy Młodych Andragogów” nr 16, s.249-263.

2) E. Konieczna (2016) *Senior w kulturze – kultura dla seniora. O kulturowym wzbogacaniu osób starszych*, „Dyskursy Młodych Andragogów” nr 17, s.199-212.

Celem rozważań podjętych w tekście *Kino trzeciego wieku – filmy o jesieni życia w procesie przygotowania do starości* była refleksja nad rolą filmów opowiadających o jesieni życia w przygotowaniu i w adaptacji do starości. Artykuł zawiera prezentację wybranych filmów, ukazujących różne sposoby przedstawiania tego okresu życia na ekranie. Filmy te traktuję jako teksty kultury, które mogą odegrać znaczącą rolę w edukacji do starości i przez starość. Zwracam również uwagę na korzyści wynikające z uczestnictwa w kulturze filmowej seniorów oraz na rolę kin lokalnych i studyjnych w edukacji, socjalizacji i integracji ludzi starszych. Natomiast rozważania zawarte w artykule *Senior w kulturze – kultura dla seniora. O kulturowym wzbogacaniu osób starszych*, dotyczą problemu adaptacji do starości i uznania jej za wartość egzystencjalną i kulturową. Przedstawiłam w nim kulturowe wizerunki starości i wzory budowania międzypokoleniowych więzi oraz ukazałam modele starości prezentowane przez twórców kultury (poetów, pisarzy, filmowców). Zgodnie z przyjętym założeniem wiele starszych osób pragnie utrzymywać i rozwijać swą aktywność, co umożliwi im udział w

rozmaitych programach artystycznych i kulturalnych. Korzystanie z oferty kulturalnej przez seniorów traktuję jako aktywność poprawiającą jakość życia i pozwalającą zapobiec samotności i izolacji społecznej. Oba artykuły, po znacznych zmianach i uzupełnieniach, wykorzystałam w mojej pracy *Seniorzy i film*. Omówienia wybranych filmów o tematyce starości, o których wspominam w artykule *Kino trzeciego wieku – filmy o jesieni życia w procesie przygotowania do starości* oraz w książce *Seniorzy i film* wykorzystałam do opracowania hasła w przygotowywanej przez prof. zw. dr hab. Adama A. Zycha *Encyklopedii starzenia się i starości*.

1) Ewelina Konieczna (2016) *Starość w filmie*. W: *Encyklopedia starzenia się i starości*. Red. A. A. Zych Katowice: Wyd. Nauk. „Śląsk” (w druku)

Efektom moich zainteresowań pedagogicznymi aspektami recepcji filmu są również publikacje w serii wydawniczej *Kino polskie wczoraj i dziś*.

1) E. Konieczna (2007) *Kto ogląda polskie filmy? Pytania o funkcje polskiego filmu fabularnego w życiu młodzieży akademickiej*. W: *Kino polskie wczoraj i dziś. Kino polskie po roku 1989*. Red. P. Zwierzchowski, D. Mazur, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz, s. 164-174.

2) E. Konieczna (2011) *Pół serio, czyli Koneckiego i Saramonowicza zabawy z widzami*. W: *Kino polskie wczoraj i dziś. Polskie kino popularne*. Red. P. Zwierzchowski, D. Mazur, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz, s. 251-261

3) E. Konieczna (2011), *Między historią a mitem. O współczesnych obrazach czasu minionego*. W: *Kino polskie wczoraj i dziś. Kino polskie wobec II wojny światowej*. Red. P. Zwierzchowski, D. Mazur, D. Guzek, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz, s. 24-32.

W artykule *Kto ogląda polskie filmy? Pytania o funkcje polskiego filmu fabularnego w życiu młodzieży akademickiej* omawiam wyniki sondażu diagnostycznego, który przeprowadziłam wśród studentów Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego (kierunki: pedagogika – specjalności animacja społeczno-kulturalna i edukacja filozoficzno-społeczna oraz etnologia). Celem moich badań, w których wzięło udział 120 osób, było poznanie sposobu odbioru przez studentów polskich filmów fabularnych (zrealizowanych po 1989 roku), zaprezentowanie preferencji i upodobań filmowych badanych, jak również poznanie ich opinii na temat współczesnego polskiego kina oraz funkcji jakie spełnia ono w ich życiu. Uzyskane wyniki pokazały, że w świadomości studentów filmy te stanowią przede wszystkim źródło rozrywki, a badane osoby nie szukają w polskich filmach żadnych wartości. Ponadto badania wykazały słabą wiedzę młodych odbiorców na temat polskiego kina i jego twórców

oraz negatywny do nich stosunek, co wynika w dużej mierze z braku edukacji filmowej na etapie edukacji szkolnej. W dwóch pozostałych artykułach poświęconych polskiemu kinu również zwracam uwagę na potrzebę edukacji filmowej, której celem jest między innymi kształcenie umiejętności pogłębionego odbioru i wartościowania utworów filmowych oraz kształcenie postaw selektywnych i wartościujących.

Moje zainteresowania zagadnieniami usytuowanymi na styku pedagogiki i kultury koncentrują się także wokół problemu uczestnictwa w kulturze ze szczególnym uwzględnieniem kultury filmowej. W moim przekonaniu rozmaite formy uczestnictwa w kulturze filmowej spełniają zarówno funkcję edukacyjną jak i rozrywkową oraz oddziałują na styl życia ludzi niezależnie od wieku. Uczestnictwo w kulturze filmowej jest najłatwiejszą i najbardziej powszechną formą kontaktu z kulturą, osiągalną za pośrednictwem różnych mediów i nośników. Wykształcenie potrzeby aktywnego i świadomego udziału w kulturze filmowej stanowi ważne zadanie współczesnej edukacji kulturalnej. Wyniki badań prowadzonych wraz z dr hab. Bogusławem Dziadzią nad uczestnictwem w kulturze filmowej opublikowane zostały w książce *Horyzonty kultury filmowej. O uwarunkowaniach uczestnictwa w kulturze filmowej na przykładzie festiwalu filmowego Era Nowe Horyzonty*. Wyniki naszych badań posłużyły również do ilustracji rozważań nad edukacją do uczestnictwa w kulturze i edukacyjną rolą festiwalu filmowego w artykule napisanym wraz z Bogusławem Dziadzią *Film jako wehikuł kultury. Uwarunkowania uczestnictwa w kulturze filmowej*, który został opublikowany w czasopiśmie „Kultura i Edukacja” (wyszczególniony wcześniej).

1) E. Konieczna, B. Dziadzia (2004) *Horyzonty Kultury Filmowej. O uwarunkowaniach uczestnictwa w kulturze filmowej na przykładzie festiwalu Era Nowe Horyzonty*, Wydawnictwo Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, Cieszyn, s. 80.

Badania omówione w książce *Horyzonty kultury filmowej* przeprowadziliśmy w 2003 roku wśród uczestników Festiwalu Filmowego Era Nowe Horyzonty. Celem badań było poznanie uwarunkowań uczestnictwa w kulturze filmowej na początku XXI wieku. Udział w badaniach wzięły 475 osoby, pochodzące z różnych regionów Polski. Kwestionariusz ankiety zawierał pytania zamknięte oraz otwarte bowiem przyjęty przez nas program badań zakładał zarówno analizę ilościową jak i jakościową. Uzyskane dane wskazały na rolę jaką w procesie wrastania w obszar kultury filmowej odgrywa edukacja filmowa, przyjmowane zachowania i wyznawane wartości oraz poziom wykształcenia – czynniki kształtujące odbiorców sztuki filmowej, a także wspomagające i motywujące ludzi do obcowania z dziełami filmowymi.

Obszarem moich zainteresowań stała się również problematyka upowszechniania kultury. W 2008 roku ukazała się publikacja zbiorowa pt. *Upowszechnianie kultury - wyzwaniem dla edukacji kulturalnej*, której jestem współredaktorką wraz z prof. zw. dr hab. Katarzyną Olbrycht i dr Jolantą Skutnik oraz autorką jednego z artykułów, stanowiącego rezultat moich badań nad kulturą filmową i jej upowszechnianiem.

1) K. Olbrycht, E. Konieczna, J. Skutnik Red. (2008) *Upowszechnianie kultury - wyzwaniem dla współczesnej edukacji kulturalnej* Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń s.461.

2) E. Konieczna (2008) *Uczestnictwo w kulturze filmowej jako forma aktywności kulturalnej*. W: *Upowszechnianie kultury - wyzwaniem dla współczesnej edukacji kulturalnej*, Red. K. Olbrycht, J. Skutnik, E. Konieczna, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, s. 226-238.

Wydawnictwo, zawierające teksty różnych autorów, składa się z pięciu rozdziałów. Dwa pierwsze dotyczą refleksji nad sposobami rozumienia upowszechniania kultury i edukacji kulturalnej; rozdział trzeci poświęcony został rozważaniom na temat kultury i edukacji kulturalnej w zmedializowanej przestrzeni społecznej. W rozdziale czwartym autorzy zastanawiają się nad rolą akademickiego kształcenia w kulturze i dla kultury; ostatni rozdział zawiera prezentację praktycznych rozwiązań z zakresu upowszechniania kultury i edukacji kulturalnej we współczesnej przestrzeni edukacyjnej.

Artykuł *Uczestnictwo w kulturze filmowej jako forma aktywności kulturalnej* zamieszczony w tym tomie zawiera prezentację wyników badań sondażowych nad jakością uczestnictwa w kulturze. W badaniach prowadzonych w 2005 roku ponownie wzięli udział uczestnicy Festiwalu Filmowego Era Nowe Horyzonty (192 osoby). Uzyskane wyniki wykazały, że wybrana grupa to świadomi i aktywni uczestnicy współczesnej kultury. Ponadto udział w kulturze filmowej badanych osób sprzyja ich aktywności kulturalnej w innych jej obszarach, rozwijaniu zainteresowań, zamiłowań i upodobań kulturalnych, wpływa na sposób wartościowania i ocenę wytworów kultury oraz na motywy i potrzeby kontaktowania się z nimi, jak również na proces przyswajania treści kultury, ich rozumienia i interpretacji.

Moje zainteresowania edukacją filmową oraz upowszechnianiem kultury filmowej obejmowały szereg działań naukowych: aktywny udział w 18 ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych wraz z wygłoszeniem referatów oraz opublikowaniem 35 artykułów (w tym 7 przed uzyskaniem stopnia doktora) w tomach zbiorowych i czasopismach naukowych, w tym indeksowanych w bazie ERIH, wspomnianych już wcześniej „Kulturze i Edukacji” oraz „Dyskursach Młodych Andragogów”, jak również w „Turystyce Kulturowej”.

1)E. Konieczna (2012)*Wędrówki w filmie i z filmem. O ekranowych spacerach Woody'ego Allena i włóczęgach Wima Wendersa*, „Turystyka Kulturowa” nr 11, s. 5-17.

2)E.Konieczna (2014) *Festiwale i przeglądy filmowe jako cel turystyki kulturowej*, „Turystyka Kulturowa”, nr10, s. 6-18.

W artykule *Festiwale i przeglądy filmowe jako cel turystyki kulturowej* zwracam uwagę na edukacyjne walory festiwali filmowych, które zapewniają uczestnikom bogatą i różnorodną ofertę kulturalną – projekcje filmów współczesnych oraz archiwalnych, koncerty muzyczne, wystawy sztuki, spektakle teatralne, spotkania autorskie, panele dyskusyjne i warsztaty. Miasta festiwalowe poprzez swą lokalizację, historię, architekturę oraz walory krajobrazowo-przyrodnicze stanowią dodatkowy atrakcyjny cel turystyczny. Udział w festiwalach filmowych daje możliwość poszerzenia wiedzy oraz zdobycia nowych doświadczeń kulturowych i filmowych.

W latach 2007-2010 brałam udział w badaniach prowadzonych przez zespół Zakładu Edukacji Kulturalnej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Katarzyny Olbrycht. Celem badań było poznanie cech, kompetencji i doświadczeń animatorów kultury – osób realizujących działania w zakresie edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury. Wyniki badań posłużyły do przygotowania publikacji zbiorowej *Inspiratorzy, projektodawcy, realizatorzy edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury*. Efektem mojego udziału w badaniach był opublikowany w tymże tomie artykuł, zawierający analizę badań jakościowych nad rolą osób znaczących dla edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury w środowisku lokalnym.

1)E. Konieczna (2010) *Stosunek studentów animacji społeczno- kulturalnej do lokalnych działań w zakresie upowszechniania kultury i edukacji kulturalnej*. W: *Inspiratorzy, projektodawcy, realizatorzy edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury*. Red. K. Olbrycht, D. Sieroń-Galusek, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń,s.256-268.

Kolejnym, interesującym mnie obszarem badawczym są kompetencje kadr instytucji kulturalnych do realizacji edukacji kulturalnej. Zainteresowania kompetencjami osób zaangażowanych w upowszechnianie kultury i edukację kulturalną przyczyniły się do mojego udziału w dwóch projektach badawczych finansowanych ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu „Edukacja kulturalna i diagnoza kultury. Obserwatorium kultury”. Zespół badawczy stanowili pracownicy Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach oraz zespół pracowników Zakładu Edukacji Kulturalnej Wydziału

Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego. Projekt zwieńczyła publikacja raportu badawczego.

1) B. Dziadzia, K. Olbrycht, J. Skutnik, E. Konieczna, D. Sieroń-Galusek (2012), *Kadry dla kultury w edukacji i edukacji w kulturze*, Regionalny Ośrodek Kultury w Katowicach, Katowice, s. 160.

Celem badawczym projektu było poznanie kompetencji kadry realizującej edukację kulturalną w województwie śląskim oraz opinii o potrzebie i możliwościach doskonalenia niezbędnych kompetencji. Badania skupiały się na diagnozie potrzeb i postulatów kadry prowadzącej edukację kulturalną w województwie śląskim i sformułowanie wniosków, które mogą być wykorzystane przez instytucje kultury i oświaty oraz samorządy lokalne. Do badań wybrano osoby stanowiące kadrę instytucji kultury i instytucji oświatowych i zastosowano nieprobabilistyczny dobór próby, oparty na doborze kwotowym. Badania ankietowe przeprowadzono w sumie z 400 osobami: pracownikami instytucji kultury (200 osób) i pracownikami instytucji oświatowych (200 osób). Badania jakościowe (wywiady i analiza dokumentacji) prowadzone były w trzydziestu instytucjach kultury i trzydziestu instytucjach oświatowych, które zostały wybrane według kryterium doboru celowego. Uzyskane wyniki i sformułowane w oparciu o nie wnioski pozwoliły na przedstawienie w opublikowanym raporcie rekomendacji na temat doskonalenia kompetencji realizatorów edukacji kulturalnej. Mój udział w drugim zespołowym projekcie badawczym również zakończyła publikacja raportu badawczego.

1) B. Dziadzia, E. Konieczna, J. Liniiany, J. Skutnik, D. Sieroń-Galusek (2015) *Podnoszenie kompetencji kadr kultury w domach, centrach i ośrodkach kultury*, Regionalny Ośrodek Kultury w Katowicach, Katowice, s. 112.

Projekt ten realizowany, podobnie jak poprzedni, wspólnie z pracownikami Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach dotyczył diagnozy procesu podnoszenia kompetencji kadr kultury. Głównym problemem badawczym było określenie relacji pomiędzy ścieżkami podnoszenia kompetencji kadr kultury związanych z instytucjonalną formą upowszechniania kultury (na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym), a użytecznością przebytych form doskonalenia zawodowego dla praktyk w zakresie edukacji kulturalnej. Badania były prowadzone z zastosowaniem metod ilościowych i jakościowych. Uwzględnione w opracowaniu ankiety zostały wypełnione przez 900 osób, wywiadu natomiast udzieliło 90 osób. Dobór próby, który miał charakter losowo-warstwowy obejmował całe terytorium Polski i dotyczył zarówno badanych pracowników, jak i instytucji. Analiza wyników badań posłużyła do sformułowania rekomendacji skierowanych do Ministerstwa Kultury i

Dziedzictwa Narodowego, organizatorów instytucji kultury, organizatorów form szkoleniowych oraz do kadr kultury.

Z zagadnieniem kompetencji wiążą się moje najbliższe plany naukowo-badawcze. W artykule *Uczenie (się) kina. O kompetencjach kadr realizujących edukację filmową* (w druku) prezentuję wyniki jakościowych badań empirycznych przeprowadzonych w grupie aktywnych edukatorów filmowych. Moim zamiarem jest przeprowadzenie szerokich ogólnopolskich badań, których celem byłoby poznanie kompetencji i potrzeb nauczycieli – potencjalnych edukatorów filmowych. Badania takie pozwoliłyby na zebranie kompleksowych danych i sporządzenie diagnozy o stanie edukacji filmowej w Polsce, jak również umożliwiłyby sformułowanie rekomendacji, służących poprawie jej warunków i jakości.

Aby poszerzyć swoje kompetencje naukowo-badawcze wzięłam udział w seminarium poświęconym edukacyjnym badaniom w działaniu pt. *Badania w działaniu w kształceniu nauczycieli. Z warsztatu badacza* organizowanym przez Wydział Nauk Pedagogicznych Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu (listopad 2014).

VI. Działalność dydaktyczna

W Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego prowadzę zajęcia w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, seminariów licencjackich i magisterskich na kierunku pedagogika, specjalność animacja społeczno-kulturalna. Od roku akademickiego 2014/2015 także na nowo powstałym interdyscyplinarnym kierunku studiów pierwszego stopnia pod nazwą animacja społeczno-kulturalna z edukacją kulturalną. W latach 1999 – 2015 prowadziłam zajęcia dydaktyczne z następujących przedmiotów: *literatura, teatr i film dla dzieci, metodyka form literacko-teatralnych, film w literaturze, film dla dzieci, wiedza o filmie, edukacja medialna z metodyką, recepcja i upowszechnianie sztuki (film) oraz wykłady i ćwiczenia z przedmiotów: współczesna kultura filmowa oraz film z elementami upowszechniania*. Obecnie prowadzę wykłady i ćwiczenia z przedmiotu *film z elementami upowszechniania*, ćwiczenia w ramach pracowni dyplomowej oraz seminaria dyplomowe – magisterskie i licencjackie. Pod moim kierunkiem napisanych zostało 37 prac magisterskich i 36 prac licencjackich. Kilkadziesiąt prac magisterskich i licencjackich recenzowałam.

VII. Działalność popularyzatorska i organizacyjna

Regularnie wygłaszam wykłady popularyzujące film i kulturę filmową w różnych grupach wiekowych. Prowadziłam zajęcia warsztatowe i wykłady dla młodzieży licealnej (I LO im. Powstańców Śląskich w Rybniku, I LO im. A. Osuchowskiego w Cieszynie,

Uniwersytet dla Szkół w Cieszynie), studentów (Akademia Polskiego Filmu, Kielce); wygłaszałam wykłady dla osób dorosłych (Klub „Śrubka” w Żywcu) oraz dla seniorów. W latach 2015-2016 wygłosiłam w Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Rybniku cykl wykładów na temat współczesnego kina, w czasie których zwracałam uwagę na aktywizującą i integracyjną rolę kultury filmowej. Postulowałam także o współpracę kin z uniwersytetami trzeciego wieku oraz organizację seansów filmowych dla seniorów z repertuarem dostosowanym do potrzeb i gustów starszego odbiorcy. W marcu 2016 roku z inicjatywy Rady Seniorów (działającej przy Radzie Miasta) w Rybniku rozpoczęło działalność Kino Seniora, które cieszy się ogromną popularnością wśród starszych mieszkańców miasta. W Radzie Seniorów zasiadają między innymi słuchacze moich wykładów z rybnickiego UTW, w czasie których zachęcałam do aktywnego udziału w kulturze filmowej. Wygłosiłam również wykład dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Żorach.

Nieprzerwanie od 2009 roku jestem jurorką *Ogólnopolskiego Konkursu Małych Form Dokumentalnych – Świat wokół mnie* przeznaczanego dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej, organizowanego przez Młodzieżowy Dom Kultury w Rybniku i Pracownię Filmoteki Szkolnej. Celem konkursu jest inspirowanie młodzieży do twórczej aktywności, rozwijanie zainteresowań sztuką filmową oraz budzenie wrażliwości na otaczający świat i sytuację młodego człowieka we współczesnym świecie. Przedmiotem konkursu są krótkie (do 3 minut) zrealizowane przez uczniów filmy, opowiadające o rzeczywistości szkoły, rodziny, grupy rówieśniczej lub filmy poruszające ważny problem społeczny.

Moje zainteresowania edukacją filmową, kulturą filmową i jej upowszechnianiem obejmują również działania praktyczne. Od 2004 roku w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji wraz ze studentami pedagogiki o specjalności animacja społeczno-kulturalna oraz kierunku animacja społeczno-kulturalna z edukacją kulturalną organizuję Studencki Przegląd Filmowy „Czas Kina”, cykliczną imprezę, której celem jest upowszechnianie kultury filmowej. Do tej pory odbyło się trzynastę edycji przeglądu, którego idea jest prezentacja dokonań światowego kina, mająca na celu poszerzenie kompetencji filmowych studentów oraz przygotowanie organizatorów przeglądu do działań w zakresie upowszechniania filmu w różnych środowiskach i grupach wiekowych. W 2016 roku SPF „Czas Kina” zdobył, przyznawany przez Samorząd Studentów Uniwersytetu Śląskiego, Laur Studencki w kategorii Studenckie Wydarzenie Roku.

Kolejnym działaniem poszerzającym kompetencje filmowe przyszłych pedagogów jest ich udział w cyklicznej imprezie filmowej – *Objazdowej Etiudzie i Animie*, którą organizowałam wraz ze studentami w latach 2005-2012 we współpracy z krakowskim

Stowarzyszeniem „Rotunda”. Dzięki temu przedsięwzięciu studenci mieli możliwość zapoznać się z etiudami filmowymi i animacjami nagrodzonymi podczas Międzynarodowego Festiwalu Filmowego *Etiuda & Anima*. Udział w filmowych przeglądach i festiwalach ma niebagatelne znaczenie dla kształtowania zainteresowań i kompetencji filmowych przyszłych nauczycieli oraz organizatorów życia kulturalnego i jest uzupełnieniem zajęć dydaktycznych wprowadzających ich do wiedzy o filmie.

W 2006 roku organizowałam (wraz z dr Jolantą Skutnik) Ogólnopolską Konferencję Naukową *Upowszechnianie kultury dziś - jako wyzwanie dla współczesnej edukacji kulturalnej*, która odbyła się w Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Konferencja ta obejmowała prezentacje i analizy doświadczeń polskich teoretyków i praktyków, zajmujących się różnymi obszarami działań edukacyjnych i kulturalnych.

W 2004 roku zostałam uhonorowana przez Rektora Uniwersytetu Śląskiego nagrodą indywidualną za działalność dydaktyczną, organizacyjną i naukową, zaś w roku 2014 otrzymałam nagrodą zespołową za działalność dydaktyczną. Cennym wyróżnieniem jest dla mnie także przyznawana przez studentów cieszyńskich wydziałów Uniwersytetu Śląskiego nagroda dla nauczycieli akademickich „OskarUŚ”, którą otrzymałam dwukrotnie (w 2010 i 2012 roku).

Ewelina Kwieciszka